

димъ въ боеветъ, или царь неопытенъ въ войната, но способенъ да благоустрои мѣдро народа си въ миръ. Помногого отговорихъ че непобѣдимыйтъ въ боеветъ царь е за предпочитанье. На какво служи, рекохъ тѣ, единъ царь който умѣ добръ да управя въ мирно време, ако той не знае да отбрани страната когато настане война? Непрѣятелитъ ще го побѣдѣтъ, и ще поробѣтъ народа му. Другы възразявахъ, напротивъ, че миролюбивыйтъ царь е подобъръ защото той ще са бои отъ войната, и ще са грижи да я избѣгва. Другы казвахъ че единъ царь завоеватель ще работи за славата на народа си колкото и за своята си и че ще направи своитѣ подданицы господари на другы народы, когато единъ миролюбивъ царь ще ги държи въ едно срамно униженіе. Поискахъ да узнайтъ моето мнѣніе. Азъ отговорихъ тѣй: Единъ царь който умѣ да управлява само въ мирно време, или само въ военно, и който не е способенъ да води народа си въ двѣтъ тѣзи състоянія, той не е освѣнь единъ половинъ царь. Но ако сравните еднъ царь който има способности само въ войната съ единъ другъ царь мѣдъръ, който, безъ да е опытенъ самъ въ войната, е способенъ въ нужно време да я поддържи чрезъ своитѣ полководцы, азъ намѣрвамъ послѣднія предпочителенъ отъ първия. Единъ царь, който е съвсѣмъ предаденъ на войната, ще желае съкоги да воюва: за да распространи своето владычество и своята собствена слава, той ще съсыпи народа си. Каква полза има за единъ народъ ако неговтъ царь покорява другы народы когато той самъ е злополученъ подъ неговото царуванье? Освѣнь туй, дългитѣ войны влекатъ съкоги слѣдъ себеси много безредицы; доро и побѣдителитѣ самы са подивяватъ въ таквызи смѣтны времена. Виждте колко скѣпо станъ на Гръція тържеството ѝ надъ Троя: тя са лиши отъ царьетѣ си въ разстояніе на десетъ години. Когато сичко е въ огънь отъ войната тогази законитѣ, земледѣліето, художествата крѣѣтъ: даже найдобритѣ господари, когато имать да поддържатъ една война, принудены сж да сторѣтъ найгольмытъ злины, сирѣчь да търпѣтъ разврата и да са служатъ отъ лоштитѣ чловѣцы. Колко мръсници има, които заслужватъ наказаніе въ мирно време, но на кои-